

WWF *for a living planet*®

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

Statsråd Jennie Nilsson, Landsbyggsminister, Näringsdepartementet
Statsråd Isabella Lövin, Miljö- och klimatminister samt vice statsminister, Miljödepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Världsnaturfonden WWFs förslag till en ny rovdjursförvaltning

Bästa ministrar Nilsson och Lövin,

Världsnaturfonden WWF överlämnar här ett förslag till en uppdatering och modernisering av jaktförordningen rörande förvaltning av stora rovdjur, sälar samt andra däggdjur och stora fåglar.

Idag är missnöjet med rovdjurspolitiken och rovdjursförvaltningen stort från alla håll. Det visar sig på många sätt – som illegal jakt, starka protester både för och emot myndigheters beslut, demonstrationer samt heta debatter i media. Det gynnar varken människor eller djur och vi bör vara färdiga med debatten och istället handla konstruktivt. Regeringen har ett ansvar och en möjlighet att ta en ledande roll för att lösa de mångåriga konflikterna.

WWF uppmanar regeringen att:

- besluta om att inleda arbetet med att upprätta en ny förvaltningsdel i jaktförordningen,
- avsätta de medel som behövs för att ersätta skador orsakade av stora rovdjur samt medel till förebyggande åtgärder mot skador,
- avsätta de medel som behövs för förvaltning, forskning och information

Grunden till förslaget är de senaste 20 årens rovdjursutredningar samt beslut, möten, rapporter och debatter som regeringen, myndigheter, forskare samt organisationer tagit fram under denna tid. Det som är slående är att de förslag som tagits fram under årens lopp är väldigt samstämmiga och det borde innebära att det finns en god möjlighet till att komma vidare i rovdjursfrågorna.

WWF föreslår att det införs nya moderna bestämmelser i jaktförordningen som ersätter de som idag styr förvaltningen av stora rovdjur och sälar. I förslaget blir förvaltningsplanerna styrande och navet i förvaltningen. De blir långsiktiga och praktiska med en horisont på 20 år framåt i tiden. Här finns grunden för antalet och utbredningen för de olika arterna samt när jakt kan bli aktuell efter att olika kriterier uppfyllts. Om skador eller andra problem uppstår anges i förvaltningsplanen hur dessa ska hanteras och lösas. Det kan exempelvis vara förebyggande åtgärder eller, om inte det hjälper, skydds jakt.

Lagstiftningen behöver moderniseras och anpassas till det förhållande som råder idag och för att bli flexibel för framtida förändringar för både djur samt människors verksamheter. Konflikterna har delvis uppstått då lagstiftningen inte är anpassad till det läge som är idag. De stora rovdjuren och sälarna har kraftigt ökat i antal och utbredning vilket är en framgångshistoria men när stora djur kommer närmare människor kan problem uppstå. Den nuvarande lagstiftningen är föråldrad och har svårt att hantera när arter minskar eller ökar i antal vilket skapar problem för både

människor och djur. Detsamma gäller för andra stora djur som vildsvin, hjortar, gäss, tranor, storskarv där konflikterna också har ökat.

En viktig del av förslaget är att möjligheter och problem med djur ska hanteras på ett tydligt och förutsägbart sätt med stor respekt för både människor och djur. De människor som lever med djuren ska känna att deras vardag finns med i planering och beslut. WWF anser att det är en av grundpelarna för att få ett ökat förtroende för rovdjurspolitiken och rovdjursförvaltningen.

Resultatet blir att:

- Förvaltningen får en ny grund som är långsiktig förutsägbar och tydlig och där både människor och djur är sedda.
- Toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt 10 procent räknat på samebyns faktiska renantal.
- Vargens utbredningsområde utökas utanför renbetesområdet vilket ger en minskad täthet där den finns samt att den får en långsiktigt tryggad bevarandestatus.
- Förvaltningsplanerna blir styrande för förvaltningen som det beslutades av riksdagen 2013 om en hållbar rovdjurspolitik. De blir lika utformade på nationell och regional nivå och sammankopplas utifrån samma grunder vilket gör beslut och ställningstaganden lättare att förstå och hantera.
- Tamdjurens skydd blir tydligare och samverkar via förebyggande åtgärder samt skydd- och licensjakt.
- Den illegala jakten kommer över tid att minska då det blir en ökad acceptans för rovdjurspolitik och rovdjursförvaltning.

Samtidigt som denna skrivelse överlämnas till regeringen går WWF ut med en debattartikel där vi uppmanar organisationer, näringsidkare och politiker att konstruktivt medverka till att komma vidare i denna fråga. Vi hoppas att detta initiativ ska vara starten till ett nytt kapitel i de segslitna rovdjursfrågorna inte minst med omtanke om både människor och djur (bilaga 2).

WWF hemställer om att regeringen snarast inleder ett arbete med att upprätta en ny förvaltningsdel i jaktförordningen. I bilaga 1 finns en idé om hur en sådan skulle kunna se ut. Målet är att få en rovdjursförvaltning som är långsiktig, förutsägbar och tydlig och där människor och djur respekteras på ett tydligare sätt än i dag.

Med vänliga hälsningar,

Håkan Wirtén
Generalsekreterare
Världsnaturfonden WWF

Mats Forslund
Naturvårdsexpert
Världsnaturfonden WWF

Bilagor:

Bilaga 1. Idé till nya bestämmelser för förvaltningen av stora rovdjur, säl samt vissa däggdjur och fåglar.

Bilaga 2. Debattartikel "WWF: Låt den 81-åriga rovdjursförvaltningen gå i pension".

Bilaga 1.

Idé till nya bestämmelser för förvaltningen av stora rovdjur, säl samt vissa däggdjur och fåglar.

Världsnaturfonden WWF. 2020-06-16.

Inledning:

Bestämmelser för förvaltningen av stora rovdjur, säl, däggdjur samt fåglar finns i jaktlagen (1987:259) och i jaktförordningen (1987:905). Förslaget nedan utgår från att dessa regleringar även i fortsättningen finns i jaktlagstiftningen.

Nedan finns en idé till nya paragrafer i jaktförordningen om förvaltningen av stora rovdjur, säl samt vissa däggdjur och fåglar. De ska ersätta de paragrafer i jaktförordningen som idag reglerar detta.

Grunder till de föreslagna bestämmelserna och sammanskrivningen av dessa är hämtade från art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet, jaktlagen, jaktförordningen, förordning om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. De fyra rovdjursutredningarna 1999 – 2013, rovdjurspropositioner, Högsta förvaltningsdomstolens beslut den 30 december 2016, EU-domstolens yttrande om förhandsavgörande till finska högsta förvaltningsdomstolen. Se bilaga A.

Vi har här valt att skriva in samtliga grunder och regleringar för olika beslut som rör förvaltning och jakt i jaktförordningen vilket gör det enklare att förstå hela kedjan i systemet. Om förslaget ska förverkligas så behövs olika juridiska överväganden om var och i vilka lagar och förordningar olika delar ska finnas och finna stöd i samt hur bestämmelserna i så fall ska utformas. Det kan exempelvis innebära att jaktlagen behöver kompletteras för att ge stöd åt att arbeta fram förvaltningsplaner och att dessa ska utgöra en grund för beslut. Samma gäller bestämmelserna för gynnsam bevarandestatus och definitionen av sådan. Sådana bestämmelser finns redan i 16 § i förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Det finns en rad olika överväganden som måste göras och dessa är beroende av vilka delar av förslaget som man väljer att med. Det är därför i detta läge inte meningsfullt att här gå igenom alla de olika alternativ som finns och var de ska finnas och finna stöd i och hur bestämmelserna i så fall ska utformas.

WWF anser att det bör läggas stor vikt vid att framtida bestämmelser utformas så samlade, enkla, tydliga och logiska som möjligt. Dagens regleringar är svåra att följa och förstå vilket medför att förtroendet för förvaltningen blir lidande. Lagstiftningens utformning är därmed en viktig del i arbetet med att öka förtroendet för förvaltning och politik.

I en framtid bör övervägas om förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer och förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och Kungsörn samt viltskadeförordningen (2001:724) bör knytas närmare till jaktlagen för att samla bestämmelserna inom detta område på ett ställe. De skulle då knytas närmare förvaltningen och besluten kring denna för att göra systemet mer transparent och enklare att förstå och därmed öka förtroendet för denna.

Idé till nya paragrafer:

Gynnsam bevarandestatus

I § En djurarts bevarandestatus anses gynnsam när

- uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, och
- artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

Adaptiv viltförvaltning

II § Djurarter som naturligt tillhör den svenska faunan och har en antagen förvaltningsplan ska förvaltas så att de får en gynnsam bevarandestatus eller så att en sådan bevarandestatus bibehålls. Förvaltningen ska anpassas till varje arts utveckling och även omfatta artens tillgång till lämpliga livsmiljöer. Vid förvaltningen ska hänsyn tas till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag.

Toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt 10 procent räknat på samebyns faktiska renantal.

Vid behov ska särskilda förvaltningsplaner antas för en djurart eller en grupp av djurarter. Förvaltningsplanerna ska vara adaptiva med regelbunden utvärdering och revidering. Tidshorisonten ska vara 20 år framåt i tiden. Planerna ska vara så konkreta att de kan ligga till grund för förvaltningsåtgärder under sex år från planens antagande. Planerna ska utvärderas löpande. Revidering, med ny tjugoårs- och sexårshorisont, bör ske vart tredje år om inte behov av revidering uppkommer tidigare.

Nationella förvaltningsplaner för björn, varg, järv, lodjur, kungsörn samt gråsäl, knubbsäl och vikare

III § Naturvårdsverket ska upprätta och fastställa nationella förvaltningsplaner för björn, varg, järv, lodjur och kungsörn. Verket ska därvid samråda med samverkansråden enligt 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Havs- och vattenmyndigheten ska upprätta och fastställa nationella förvaltningsplaner för gråsäl, knubbsäl och vikare.

De nationella förvaltningsplanerna ska ange syftet med planen, artens bevarandestatus samt numerär och utbredning, kortsiktiga och långsiktiga mål för arten och för förvaltningen, fastställda miniminivåer, uttryckt som totalpopulation eller som antal föryngringar, beträffande björn, varg, järv och lodjur samt hur förvaltningen ska genomföras. Planerna bör även beskriva de skador och problem som arten ger upphov till, konflikter som finns och kan uppstå och hur de kan förebyggas, hur samförvaltning med andra arter kan ske samt vad förvaltningen ställer för krav på skyddet av naturmiljöer. För analys av rovdjursskador på ren ska produktionsmodellen användas. Planerna ska behandla möjligheter och problem av ekonomisk och social karaktär samt även ange behovet av information, utbildning, forskning och klimatanpassning. Om förvaltningsplan öppnar för licensjakt ska planen beskriva hur jakten ska kunna genomföras på ett kontrollerat, selektivt och begränsat sätt. Förvaltningsplanen ska ange skyddsjakts funktion i förvaltningen.

Planerna som avser gråsäl, knobbsäl och vikare ska, förutom nivåer som avser den totala populationen, ange miniminivåer för respektive sälart fördelat på län.

Länsvisa förvaltningsplaner för björn, varg, järv, lodjur, kungsörn samt gråsäl, knobbsäl och vikare

IV § Länsstyrelsen ska upprätta och fastställa förvaltningsplaner för länet för björn, varg, järv, lodjur, kungsörn, gråsäl, knobbsäl och vikare om djurarten har en fast population inom länet enligt den nationella förvaltningsplanen.

Såvitt gäller björn, varg, järv och lodjur ska länsstyrelsen med viltförvaltningsdelegationens godkännande lämna ett förslag till miniminivåer till samverkansrådet för aktuellt rovdjursförvaltningsområde.

Viltförvaltningsdelegationen ska sedan anta en förvaltningsplan för länet baserad på de miniminivåer som Naturvårdsverket har fastställt i den nationella förvaltningsplanen och som samverkansrådet sedan fördelat länsvis för respektive djurart.

Såvitt gäller gråsäl, knobbsäl och vikare ska länsstyrelsen med viltförvaltningsdelegationens godkännande anta förvaltningsplaner för länet baserad på de miniminivåer som Havs- och vattenmyndigheten har angivit för respektive sälart i den nationella förvaltningsplanen.

De länsvisa förvaltningsplanerna ska ansluta sig till de riktlinjer som anges i de nationella förvaltningsplanerna och ska innehålla de delar som anges i III § tredje stycket.

Licensjakt efter björn, varg, järv, lodjur samt gråsäl, knobbsäl och vikare samt för art som med stöd av X § har beslutad förvaltningsplan

V § Om viltbestånden av björn, varg, järv, lodjur, gråsäl, knobbsäl, vikare och för art som med stöd av X § har beslutad förvaltningsplan har uppnått gynnsam bevarandestatus och jakt i den nationella förvaltningsplanen och i förvaltningsplanen för län anges som lämplig förvaltningsmetod, kan licensjakt beviljas i en omfattning som är lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning under förutsättning att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten i dess naturliga utbredningsområde. I län med rennärning kan licensjakt beviljas om skador på ren orsakade av stora rovdjur överstiger 10 procent räknat på samebyns faktiska renantal. När det gäller jakt efter björn, varg, järv eller lodjur krävs det därutöver att antalet föryngringar för arten i rovdjursförvaltningsområdet når upp till eller överstiger fastställda miniminivåer enligt 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Jakten ska vara riktad mot vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör en viss art, eller undanta vissa individer eller grupper av individer som tillhör arten, exempelvis genom att jakten begränsas geografiskt inom artens naturliga utbredningsområde.

VI § Länsstyrelsen beslutar om licensjakt inom länet enligt V §. Beslutet ska ange syftet med jakten och på vilket sätt jaktens påverkan på arten står i proportion till syftet och hur ändamålsenlig jakten är för att uppnå syftet samt om det finns någon annan lämplig lösning. Beslutet får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga för genomförandet. Beslutet ska ange hur jakten kommer att kontrolleras av myndigheterna.

Beslut om licensjakt kan meddelas för högst tre jaktår. Beslut om licensjakt efter varg ska meddelas senast den 1 oktober under det första jaktår som beslutet avser. De år som miniminivåer för förekomsten av varg fastställs enligt 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn får

beslut om licensjakt efter varg i stället fattas senast den 15 oktober. Beslut om licensjakt efter björn, lo och säl ska meddelas före jaktårets början.

Skydds jakt efter björn, varg, järv, lodjur, gråsäl, knubbsäl, vikare samt för art som med stöd av X § har beslutad förvaltningsplan

VII § Beslut om skydds jakt efter björn, varg, järv, lodjur, kungsörn, gråsäl, knubbsäl, vikare och för art som med stöd av X § har beslutad förvaltningsplan får meddelas om det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten behövs

- a) för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter,
- b) för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom,
- c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, flygsäkerhet, eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön eller
- d) för forsknings- eller utbildningsändamål,
- e) för återinplantering eller återinförel av arten eller för den uppfödning av en djurart som krävs för detta, eller
- d) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta jakt, insamling och förvaring av vissa exemplar i en begränsad mängd.
- e) för att genomföra åtgärd som anges i förvaltningsplan.

VIII § Länsstyrelsen beslutar om skydds jakt enligt VII § efter ansökan eller på eget initiativ. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, får beslut om skydds jakt enligt VII § b) fattas även om någon skada inte har inträffat.

Beslutet ska ange syftet med jakten och på vilket sätt jaktens påverkan på arten står i proportion till syftet och hur ändamålsenlig jakten är för att uppnå syftet. Beslutet får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga för genomförandet. Beslutet ska ange hur jakten kommer att kontrolleras av myndigheterna.

Naturvårdsverkets tillsynsroll

IX § Naturvårdsverket får meddela närmare föreskrifter om länsstyrelsernas hantering av jaktfrågor.

Naturvårdsverket får även efter ansökan eller på eget initiativ fatta beslut om licensjakt och skydds jakt enligt V eller VII § i de fall då frågan berör flera län och inte kan avgöras på länsnivå. De berörda länsstyrelserna bör få tillfälle att yttra sig i ärendet om detta inte är så brådskande att yttrande inte lämpligen kan inväntas.

Naturvårdsverket ska fortlöpande bedöma om möjligheten att jaga rovdjur och säl med stöd av beslut enligt VI eller VIII § försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde eller om möjligheten annars utnyttjas i för stor omfattning eller om beslutet har fått en olämplig utformning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet, får verket ändra eller återkalla ett sådant beslut.

Nationella och länsvisa förvaltningsplaner för däggdjur och fåglar som inte omfattas av III §

X § Naturvårdsverket kan upprätta nationella förvaltningsplaner för andra djur än stora rovdjur och sälar som omfattas av III §. Utifrån dessa kan länsstyrelserna besluta om länsvisa förvaltningsplaner.

De nationella och länsvisa förvaltningsplanerna ska ange syftet med planen, artens bevarandestatus samt numerär och utbredning, kortsiktiga och långsiktiga mål för arten och för förvaltningen samt hur förvaltningen ska genomföras. Planerna bör även beskriva de skador och problem som arten ger upphov till, konflikter som finns och kan uppstå och hur de kan förebyggas, hur samförvaltning med andra arter kan ske, vad förvaltningen ställer för krav på förvaltning av naturmiljöer samt behovet av information, utbildning och forskning. Planerna kan, förutom nivåer som avser den totala populationen, ange miniminivåer fördelat på län.

Bilaga 2.

Debattartikel "WWF: Låt den 81-åriga rovdjursförvaltningen gå i pension"

Debatt Altinget. Se 16 juni 2020 kl. 2:00

<https://www.alinget.se/artikel/wwf-laet-den-81-aariga-rovdjursforvaltningen-gaa-i-pension>

DEBATT. För att få ett stopp på konflikterna i rovdjursfrågan och samtidigt säkra rovdjurens fortlevnad kräver WWF i dag i ett brev till regeringen att den 81-åriga rovdjursförvaltningen byts ut, skriver Håkan Wirtén och Linda Berglund, Världsnaturfonden WWF.

WWF: Låt den 81-åriga rovdjursförvaltningen gå i pension

Håkan Wirtén

Generalsekreterare, Världsnaturfonden WWF

Linda Berglund

Tf avdelningschef skog och arter, Världsnaturfonden WWF

De stora rovdjuren är under stark press i Sverige. Särskilt akut är läget för vargen, då det pågår en omfattande tjuvjakt. För att få ett stopp på konflikterna i rovdjursfrågan och samtidigt säkra rovdjurens fortlevnad kräver WWF i dag i ett brev till regeringen att den 81-åriga rovdjursförvaltningen byts ut.

WWF vill att lagstiftningen förtydligas och att mer resurser avsätts till bland annat skadeförebyggande åtgärder och ekonomisk ersättning. Det skulle gynna både djur och människor.

Uppmaningar om rovdjurspolitiken

De stora rovdjuren har sedan mitten av 1970-talet ökat i antal och utbredning, samtidigt som missnöjet med rovdjurspolitiken och rovdjursförvaltningen vuxit sig allt starkare. Illegal jakt, högljudda protester emot myndigheters beslut, demonstrationer och heta debatter är bara toppen på ett isberg. Samtidigt visar ny forskning från Sveriges lantbruksuniversitet att tjuvjakten på varg har ökat de senaste åren och har stor inverkan på antalet vargar i landet. WWF uppmanar därför att:

- Regeringen inleder arbetet med att ersätta den förvaltningsdel som finns i jaktlagstiftningen med en ny modern sådan.
- Regeringen avsätter de medel som behövs för att ersätta skador orsakade av stora rovdjur, till förebyggande åtgärder mot skador samt till förvaltning och forskning.
- Riksdagens miljö- och jordbruksutskott stödjer regeringen för att genomföra ett sådant arbete.
- Organisationer och näringsidkare medverkar på ett konstruktivt sätt genom att stödja arbetet för en långsiktigt hållbar rovdjursförvaltning där alla parter ska vara sedda och respekterade.
- Myndigheterna fortsätter arbeta långsiktigt nära människor och djur för att öka förtroendet för förvaltningen.

- Alla aktörer att kraftfullt stoppa den illegala jakten och agera för att bort den utbredda tystnadskulturen.

I dag saknar många förtroende för rovdjursförvaltningen. Det handlar både om de som anser att det finns för många vargar som de som är emot vargjakt. Människor som direkt berörs av rovdjurspolitiken känner sig inte delaktiga och vet inte vad som kommer att hända i morgon. Vissa tar saken i egna händer genom illegal jakt, medan andra är bekymrade över att rovdjuren jagas överhuvudtaget. För att komma vidare krävs politiska beslut för att få till stånd en fungerande förvaltning som säkrar gynnsam bevarandestatus, är accepterad, transparent, långsiktig, förutsägbar och tydlig.

Otydlig lagstiftning

I dag saknas en fungerande samordning och politik som tydliggör hur rovdjuren långsiktigt ska vara utbredda i Sverige och i hur stort antal. Lagstiftningen är otydlig, ofullständig och spridd över olika förordningar. Naturvårdsverket saknar mandat i lagen att ta fram övergripande förvaltningsplaner för rovdjuren och det saknas riktlinjer för vad de regionala planerna ska innehålla. Bristerna leder till att planerna skiljer sig åt mellan länen och ibland är föråldrade eller saknas.

Slut upp bakom arbetet

Det krävs politiska beslut över partigränserna för att åstadkomma en förändring och få en långsiktig politik och förvaltning. WWF uppmanar därför berörda människor, organisationer och näringar att aktivt ställa sig bakom detta arbete. Det skulle ge politikerna en tydlig signal att utveckla en ny och praktisk viltförvaltning som människor kan förstå och känna sig trygga med. Det gynnar såväl människor som djuren i vår svenska natur.